

Rekomendacje do zmian organizacyjnych i ustawowych wypracowane w trakcie projektu „Razem dla dziecka i rodziny” i wynikające z badania przeprowadzonego wśród rodzin (biologicznych i zastępczych), dzieci z pieczy zastępczej oraz specjalistów.

(z uwzględnieniem wyników badania „Perspektywy rodzinnej pieczy zastępczej” przeprowadzonych w ramach projektu Funduszu Wyszehradzkiego wśród 157 rodzin zastępczych – Fundacja Dziecko i Rodzina 2017).

No.	Cel Szczegółowy	Rekomendacja	Uzasadnienie rekomendacji
1.	Analiza możliwości reintegracji dzieci z rodzinami wraz z zbadaniem zasobów wewnętrznych i zewnętrznych rodziny, przy użyciu wystandaryzowanych narzędzi i procedur	<p>1. Wykonanie pogłębionej analizy możliwości reintegracji każdego dziecka umieszczonego w systemie pieczy zastępczej (zaczynając od pieczy instytucjonalnej i dzieci najmłodszych). Analizowane byłoby środowisko rodzinne pod kątem kompetencji, zasobów i gotowości do reintegracji dziecka oraz więzi dziecka i jego gotowość do powrotu do domu lub znalezienia się pod opieką krewnych.</p> <ol style="list-style-type: none"> określenie potrzeb oraz dostępnych zasobów rodzinnych oraz społeczności lokalnej w celu znalezienia dla dziecka stabilizacji w środowisku rodzinnym, opracowanie przez zespół specjalistów narzędzi analizy, a następnie udostępnienie i przeszkolenie zespołów przy urzędach wojewódzkich, wykonanie analizy każdego przypadku zaczynając od wybranego województwa/województw. priorytetem w tym zadaniu powinna być stopniowa analiza przypadków dzieci:<ul style="list-style-type: none"> do lat 3, pozostałych dzieci do lat 10, dzieci umieszczanych w regionalnych	<p>Działanie ma określić ile dzieci mogłoby, przy założeniu wykonania konkretnych działań wobec rodziny, wzmocnienia kompetencji, zasobów i gotowości rodziny – powrócić do domu – w wymiernym czasie.</p> <p>Działanie ma również określić, które i ile dzieci powinno szukać stabilizacji i trwałości w rodzinnej pieczy zastępczej lub w rodzinach adopcyjnych, jak również ile i które dzieci powinny rozpocząć realizację planu usamodzielniania.</p>

		placówkach opiekuńczo-terapeutycznych. Zadanie powinno być wykonane przez służby gminne lub zlecane wyspecjalizowanym organizacjom pozarządowym.	
2.	Koordinacja pracy specjalistów z poziomu gminy (asystent rodziny i pracownik socjalny) z pracownikami poziomu powiatowego.	<p>2a. Połączenie planu pomocy dziecku z planem pracy z rodziną (np. Plan pracy z dzieckiem i rodziną – wykonywany wspólnie przez asystenta rodziny / pracownika socjalnego i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i rodzinę zastępczą lub wychowawcę z placówki opiekuńczo-wychowawczej.)</p> <p>2b. Zbudowanie procedur współpracy ośrodków pomocy społecznej z organizatorem pieczy zastępczej. - Jasne określenie odpowiedzialności za opracowanie i realizację planu pomocy dziecku i rodzinie oraz zobowiązanie pozostałych służb pomocowych do uczestnictwa w jego realizacji – adekwatnie do zadań określonych w planie.¹</p>	<p>Zarówno asystenci rodziny, jak i koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zwracają uwagę na konieczność wypracowania standardów, które usprawniłyby realizację zadań na styku gmin i powiatów. Temu celowi służyć może również zmiana zasad opracowywania i realizacji planu pomocy dziecku i rodzinie. Należy wyeliminować sytuacje, w których nie ma koordynacji pomiędzy planami pomocy dziecku i planami pracy z rodziną.</p> <p>W trakcie projektu „Razem dla dziecka i rodziny” wypracowano w 4 powiatach propozycje tekstu odpowiednich porozumień pomiędzy PCPR a OPS.</p> <p>Można tu się również wzorować na rozwiązaniach współpracy stosowanych w gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych.</p>

¹ Patrz „Propozycje porozumień pomiędzy powiatowymi centrami pomocy rodzinie a ośrodkami pomocy społecznej”, Fundacja Dziecko i Rodzina 2017

<p>3.</p>	<p>Zmiana filozofii podejścia do pomocy dziecku i rodzinie z podejścia ocenno-diagnostycznego na podejście wzmacniające, ukierunkowane na rozwiązanie. Budowanie atmosfery szacunku wobec rodzin i dzieci.</p>	<p>1. Zmiana nomenklatury w Ustawie² z „ocen” i diagnoz” na: analizy faktów (potrzeb, kompetencji) oraz możliwych rozwiązań. 3b. Przeformułowanie celu pracy z rodziną jaka obecnie jest w ustawie – „celem powinno być wsparcie i wzmocnienie roli rodziny, jej zasobów zewnętrznych i wewnętrznych oraz wzmocnienie odpowiedzialności rodziny za dziecko”. (przeformułowanie definicji).</p>	<p>Zmiana wprowadza podstawy do upodmiotowienia rodziny oraz zmniejszania dystansu pomiędzy służbami wspierającymi rodziny a samymi rodzinami. Rekomendacja odnosi się do od dawna stosowanych w krajach europejskich i USA metod wzmacniających, opartych na mocnych stronach (zasobach) rodziny oraz ukierunkowanych na rozwiązania. Są to metody pozytywne, wywołujące nadzieję i myślenie o możliwych rozwiązaniach. Opierają się one na analizie faktów oraz możliwości członków rodziny oraz wywoływaniu inicjatywy rodziny i odpowiedzialności za realizację planu. Ograniczają również ocenianie, wykluczanie i „szufladkowanie” rodzin. Narzędzia, które określa ustawodawca powinny przyczyniać się do realizacji zdefiniowanego celu - wzmocnienia zasobów rodziny w miejsce interwencji, oceny, diagnozy itd. Rodzina ma stać się partnerem systemu wspierania rodziny a nie beneficjentem.</p>
<p>4.</p>	<p>Intensywna, skorelowana i</p>	<p>2. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma</p>	<p>Należy wyeliminować lub ograniczyć</p>

² Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011, Dz.U. 2017 poz. 697

	<p>planowa praca służb gminnych, powiatowych, NGO oraz działań nieformalnych (środowiskowych) na rzecz wzmocnienia rodziny zaraz po separacji dziecka od rodziny.</p>	<p>powodować intensyfikację zespołowych działań wspierających rodzinę. Przez okres około 6 miesięcy po odebraniu dziecka należy zastosować zestaw czynności, które będą miały na celu:</p> <p>a/ Podtrzymanie relacji emocjonalnych rodziców z dzieckiem b/ Wzmocnienie kompetencji, zasobów oraz gotowości rodziców do zaspokajania potrzeb dziecka – przy wsparciu zasobów wewnątrzrodzinnych i pozarodzinnych (środowiskowych) c/ Ewentualne działania terapeutyczne, konsultacyjne i szkoleniowe d/ Intensywna praca z dzieckiem w środowisku pieczy zastępczej (więzi, straty, mocne strony dziecka, potrzeby emocjonalne, rozwojowe itd.) e/ Intensywne kontakty dziecka z członkami rodziny, budowanie umiejętności opiekuńczych i umiejętności zaspokajania potrzeb rozwojowych oraz związanych z więzią. (Poza przypadkami zakazu zastosowanego przez sąd – wtedy poszukiwanie innych zasobów rodzinnych i intensywna praca z dzieckiem i osobno – z rodzicami).</p> <p>Warunek: Pełna współpraca i rozumienie celu oraz działań planu przez rodzinę zastępczą lub pracowników placówki</p>	<p>sytuacje, w których asystenci rodzin przestają pracować z rodziną w momencie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Wtedy właśnie asystenci rodziny, przy wsparciu innych zasobów, powinni podjąć pracę szczególnie intensywnie w celu wykonania wszelkich możliwych działań na rzecz reintegracji. Praca asystenta w sytuacji umieszczenia dziecka w placówce powinna być dla rodziców obowiązkowa – ewentualnie orzeczona przez sąd automatycznie przy umieszczeniu dziecka poza rodziną. Z drugiej strony asystenci rodziny powinni być wyposażeni w umiejętności motywowania rodziny do współpracy.</p>
<p>5.</p>	<p>Zapewnianie dzieciom stabilizacji oraz stabilnego, trwałego środowiska, w którym będą mogły nawiązać trwałe, bezpieczne więzi.</p>	<p>3. Należy sporządzić katalog czynności i stosowanych narzędzi, które należy wykonać w określonym czasie (może być to dotychczas stosowane 18 miesięcy), po których następuje analiza przeprowadzonych działań i, w przypadku braku ich skuteczności – skierowanie wniosku do sądu o pełne odebranie praw rodzicielskich i zapewnienie dziecku trwałego środowiska rodzinnego (adopcja lub najpierw zastępcza rodzina spokrewniona, potem niespokrewniona, placówka tylko w uzasadnionych przypadkach (patrz postulat</p>	<p>Celem rekomendacji jest usprawnienie działań na rzecz uregulowania sytuacji prawnej dziecka i umożliwienie adopcji, w sytuacji gdy pomimo podjętego określonego zestawu działań wzmacniających rodzinę jest udowodniony brak możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej. W tym przypadku zasada</p>

		<p>6). Sąd mógłby podjąć taką decyzję po otrzymaniu dowodu w postaci raportu z efektywności podjętych działań.</p>	<p>dobra dziecka powinna mieć pierwszeństwo przed prawami rodziców biologicznych. W szczególności należałoby rozważyć zmianę art. 111 §1a KRiO³ poprzez doprecyzowanie pojęcia „rodzice trwale nie interesują się dzieckiem”. Obecne brzmienie powołanego przepisu powoduje, że brak współpracy z instytucjami pomocowymi, ograniczenie się rodziców biologicznych jedynie do sporadycznych kontaktów z dzieckiem (np. raz na pół roku) stoi na przeszkodzie wydaniu orzeczenia o pozbawieniu rodziców władzy rodzicielskiej.</p>
<p>6.</p>	<p>Ograniczenie umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, deinstytucjonalizacja.</p>	<p>6a. Sąd umieszcza dziecko w „pieczy zastępczej”. To organizator pieczy jest odpowiedzialny za umieszczenie w odpowiedniej formie pieczy – najpierw zawsze w rodzinnej pieczy zastępczej. 6b. Powiatowe centrum pomocy rodzinie może umieścić dziecko w placówce tylko po wykonaniu zestawu konkretnych czynności (również we współpracy ze służbami gminnymi), które mają na celu znalezienie zastępczego środowiska rodzinnego jak najbliższej miejsca zamieszkania rodziców – najpierw w środowisku rodziny, potem poza rodziną (poza wyjątkowymi przypadkami, w których zasadne jest</p>	<p>Należy ograniczyć dopływ dzieci do pieczy instytucjonalnej, w tym szczególnie dzieci do lat 10 lub nawet 13 oraz zmotywować władze powiatowe i gminne do rozbudowy systemu środowiskowej pomocy dla dzieci i rodzin oraz rozbudowy rodzinnej pieczy zastępczej. Ustawa powinna wzmocnić mechanizmy uniemożliwiające umieszczanie dzieci do lat 10 w pieczy</p>

³ Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964, DZ.U 1964 nr 9 poz.59

		<p>odseparowanie dziecka).</p> <p>6c. Obowiązek umieszczania dzieci do lat 10 w rodzinnych formach opieki. Jeżeli w rodzeństwie jest dziecko poniżej 10 roku życia – to rodzeństwo powinno być umieszczone w pieczy rodzinnej. Obowiązek zbadania przez sąd „szczególnych okoliczności”. Każdy przypadek wymaga zbadania, czy poszukiwano uprzednio miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<p>instytucjonalnej. Obecnie w Polsce, istnieją placówki dedykowane dzieciom najmłodszym, „domy małych dzieci”. W okresie ich rozwoju brak indywidualnych więzi wpływa najbardziej niszcząco na rozwój dziecka, w tym rozwój mózgu, jak również budowanie osobistych kompetencji dziecka, w tym zdolności do trwałych więzi. Istnienie tych placówek jest sprzeczne z obowiązującym prawem.</p>
7.	<p>Budowanie kompetencji, zasobów i gotowości pracowników systemu do stosowania podejścia wzmacniającego, ukierunkowanego na rozwiązanie. Zmiana sposobu myślenia i działania.</p>	<p>7.Podniesienie kwalifikacji specjalistów odpowiedzialnych za pracę z dzieckiem i rodziną, w tym również przygotowanie kadry kierowniczej. Program ustawicznego kształcenia pracowników systemu szczególnie pod kątem stosowania skutecznych metod podejścia wzmacniającego oraz podejścia skupionego na rozwiązaniach. Zbudowanie zestawu narzędzi ułatwiających tworzenie i realizację planów pomocy dziecku i rodzinie w tym ujęciu.</p>	<p>Przyczyniłoby się to do wzmocnienia kompetencji pracowników systemu nie tylko poprzez nowoczesne narzędzia i techniki pracy z dziećmi i rodzinami, ale także poprzez kształcenie umiejętności pracy opartej na zasobach rodzin oraz pracy zespołowej (w tym współpracy specjalistów różnych szczebli samorządu, różnych sektorów). Należy propagować metody pracy z dzieckiem i rodziną, które budują kompetencje, zasoby i gotowość dzieci i rodzin do zmiany.</p>
8.	<p>Wzmocnienie roli zawodów wspierających dzieci i rodziny oraz system pieczy zastępczej, w tym szczególnie asystentów rodziny i pracowników</p>	<p>8a. Dookreślenie ról poszczególnych zawodów - ASYSTENT RODZINY, PRACOWNIK SOCJALNY, KOORDYNATOR, WYCHOWAWCA – w kontekście realizowanego planu wzmocnienia i reintegracji rodziny. Doprecyzowanie podziału obowiązków (również w odniesieniu do służb kuratorskich).</p>	<p>Rekomendacja ta ma na celu wyraźne zdefiniowanie zakresu obowiązków osób świadczących usługi na rzecz rodzin biologicznych oraz pieczy zastępczej (niedublowanie ról i zadań).</p>

	<p>socjalnych.</p>	<p>Doprecyzowanie czynności zespołowych. Wyraźne oddzielenie wsparcia od monitoringu (te czynności nie może wykonywać ta sama osoba).</p> <p>8b. Stworzenie systemu wsparcia, superwizji, tworzenie adekwatnych warunków pracy dla zawodów wspierających dziecko i rodzinę.</p> <p>8c. Stworzenie systemu awansu zawodowego dla zawodów wspierających dziecko i rodzinę (np. asystent rodziny).</p>	<p>Obecnie koordynator wspiera rodziny zastępcze i jednocześnie je kontroluje. Podobnie asystent wspiera rodziny biologiczne, ale bywa, że kontroluje wydatki rodzin lub ich trzeźwość. Celem tej rekomendacji jest również stworzenie profesjonalnego zaplecza kadrowego dla realizacji zadań określonych w ustawie. Temu celowi ma służyć nie tylko zagwarantowanie odpowiedniego przygotowania kandydatów do pracy, ale również udzielanie wsparcia, zagwarantowanie szkoleń i superwizji, zatrudnienie wyłącznie na umowę o pracę, zwrot kosztów przejazdów z miejsca pracy do miejsc wykonywania czynności zawodowych, otrzymywanie dodatku do wynagrodzenia za pracę w terenie.</p>
9.	<p>Rozszerzenie katalogu usług na rzecz rodziny, w tym szczególnie stworzenie warunków do zastosowania metod środowiskowych, opierających się na zasobach rodziny, takich jak. Np. konferencja grupy rodzinnej, rodziny wspierające, pomoc sąsiedzka, kluby dla rodziców itd.</p>	<p>9. Wprowadzenie do Ustawy usług opartych na zasobach społeczności lokalnych, w tym konferencji grupy rodzinnej i innych, takich jak kluby rodziców, grupy wsparcia, grupy sąsiedzkie, parafialne itd.</p> <p>9b. Rozszerzenie funkcji placówek wsparcia dziennego o wsparcie rodziny (przeformułowanie celu działania).</p>	<p>Należy zastanowić się nad wprowadzeniem do Ustawy metod typu „konferencja grup rodzinnych” – wzorem rozwiązań holenderskich, skandynawskich czy nowozelandzkich. Tym bardziej, że rodziny wykazują zainteresowanie taką metodą. Metody takie opierają się na zasobach rodzin i środowiska, są tanie i skuteczne. Innym rozwiązaniem modelowym są węgierskie „kluby dla</p>

			<p>rodziców”, w których matki i ojcowie mogą wspierać się wzajemnie i uczyć od siebie, a w razie potrzeby – otrzymać wiedzę, kompetencje lub pomoc z zewnątrz.</p> <p>Każda usługa na rzecz dzieci powinna być również usługą na rzecz rodziny, w tym usługę zapewniane przez ośrodki wsparcia dziennego, świetlice środowiskowe itd. - w celu uniknięcia izolowania dzieci od rodziców i odciążania ich od odpowiedzialności za dzieci oraz w celu intensyfikacji pracy nad wzmocnieniem rodziny i przeciwdziałaniem separacji dziecka od rodziny.</p>
10.	<p>Wzmocnienie pozycji rodziny w kontakcie ze służbami pomocy rodzinie i pieczy zastępczej</p>	<p>10. Wprowadzenie „męża zaufania” lub „pełnomocnika” rodziny (osoby wspierającej, pełnomocnika, „rzecznika” rodziny, wybieranej przez rodzinę spośród ważnej dla nich osób.</p>	<p>Rodziny dzieci wyrażają obawy przed kontaktami ze specjalistami. Włączenie osoby lub osób, do których mają zaufanie ułatwi proces współpracy z rodziną i uruchomi zasoby rodzinne lub około-rodzinne. „Przedstawiciel rodziny” mógłby wspierać rodzinę w trakcie kontaktów ze specjalistami lub rodziną zastępczą czy wychowawcą oraz w trakcie spotkania zespołów, jak również np. koordynować spotkania konferencji grupy rodzinnej.</p>
11.	<p>Wprowadzenie mechanizmów motywujących rodziny do reintegracji dzieci.</p>	<p>11. Wprowadzenie „bonu reintegracyjnego” i/lub innych form wsparcia finansowego i merytorycznego rodzin, które po realizacji planu reintegracji przyjmują dzieci do domu.</p>	<p>W przypadku rodzin, w których przeszkodą dla reintegracji jest m.in. ich sytuacja materialna wprowadzenie</p>

		<p>11b. Ewentualne premiowanie gmin, które dzięki swoim działaniom doprowadziły do powrotu dziecka do domu – zwrotem części środków przekazanych powiatowi za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.</p> <p>11c. Wprowadzenie mieszkań treningowych dla rodzin w ostatnim etapie przygotowania do reintegracji, gdzie pod dyskretnym okiem specjalistów mogliby nabywać kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i wzmacniać więzi z dzieckiem.</p>	<p>wzorem innych krajów (np. Gruzja) specjalnej formy zasiłku okresowego lub „bonu reintegracyjnego”, z którego środki będą mogły być przeznaczone na zbudowanie warunków niezbędnych do przyjęcia dziecka. Wprowadzenie mieszkań treningowych, przejściowych dla dzieci jest niezwykle ważnym postulatem, którego</p>
12.	<p>Podkreślenie tymczasowości rodzinnej pieczy zastępczej</p>	<p>12a. Tworzenie planu reintegracji dziecka z rodziną przed lub w momencie umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej z określoną rolą dla rodziny zastępczej w zespołowej pracy na rzecz reintegracji dziecka (w tym np. plan kontaktów dziecka z rodziną)</p> <p>12b. Sprecyzowanie warunków współpracy rodziny zastępczej z rodziną, z asystentem rodziny, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i innymi specjalistami.</p> <p>12c. Podkreślenie znaczenia więzi w rozwoju dziecka oraz znaczenia kontaktów i wzmacniania więzi z rodziną – w trakcie szkoleń (ewentualna weryfikacja programów szkoleniowych pod tym kątem) oraz w trakcie pracy koordynatora / pracownika socjalnego i szkoleń dla istniejących rodzin zastępczych.</p> <p>12d. Obowiązkowe szkolenia (odmiennego typu) dla spokrewnionych rodzin zastępczych wraz z planem reintegracji.</p> <p>12e. Usankcjonowanie długoterminowej rodzinnej pieczy zastępczej tylko po udowodnionym niepowodzeniu realizacji planu reintegracji składającego się z określonych czynności realizowanych przez zespół, przy określonych narzędziach i przy wykorzystaniu zasobów rodzinnych i środowiskowych.</p>	<p>Zarówno z badań prowadzonych w ramach projektu „Razem dla dziecka i rodziny”, jak z badań prowadzonych przez Fundację Dziecko i Rodzina w ramach projektu „Perspektywy rodzinnej pieczy zastępczej” zrealizowanych w ramach Funduszu Wyszegradzkiego – wynika jasno, że rodziny zastępcze w dużej mierze nie są przygotowane do współpracy z rodziną, nie postrzegają celu reintegracji jako cel główny, jak również rzadko są w tym zakresie wspierane. Należy ograniczać zwyczajową „długoterminowość” rodzin zastępczych – i zastępować ją planową pieczę długoterminową tylko w określonych sytuacjach – gdy jest to zgodne z dobrem i potrzebami dziecka. Warto wziąć pod uwagę węgierski</p>

			model tworzenia i realizacji planów reintegracji od momentu pierwszej interwencji w rodzinie, jeszcze przed umieszczeniem dziecka w pieczy lub w trakcie umieszczania.
13.	Wzmocnienie systemu wspierającego usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej.	13a. Realizacja planu usamodzielnienia od momentu wyznaczenia takiego celu w planie pomocy dziecku i rodzinie.	Obecnie tworzone plany usamodzielnienia na kilka miesięcy przed ukończeniem 18-tego roku życia wydają się być realizowane zbyt późno i nie uwzględniają wszystkich aspektów budowania kompetencji wychowanka, takich jak kompetencje emocjonalne, zdolność do trwałych, pozytywnych więzi, umiejętności społeczne itd. Należy zobowiązać wszystkich realizatorów pieczy zastępczej do opracowywania i realizacji takich planów od momentu podjęcia decyzji, że dziecko nie może powrócić do rodziny.
		13b. Wzmocnienie roli opiekuna usamodzielnienia.	Dotyczy to stworzenia nowego, ważnego zajęcia lub zawodu – wynagradzanego za jego realizację i wspieranego merytorycznie. Uważamy, że obecny system w wielu przypadkach powoduje wyznaczanie „papierowych” opiekunów usamodzielnienia, którzy, zgodnie z informacjami od usamodzielnianych, często nie spotykają się z podopiecznymi w ciągu

			całego okresu usamodzielnienia. Wiązałoby się to również z opracowaniem metodyki, procedur i standardów działania opiekunów usamodzielnienia.
		13c. Stworzenie programu mieszkaniowego dla usamodzielnianych.	Konieczność opracowania i realizacji takiego programu wynika z wyjątkowo trudnej sytuacji byłych wychowanków pieczy zastępczej (szczególnie instytucjonalnej), którzy są usamodzielniani do własnego środowiska rodzinnego, z którego kiedyś zostali zabrani. Może to być: rozwijanie sieci mieszkań chronionych, dopłaty do akademików dla osób uczących się, itp.
		13d. Opracowanie i wdrożenie programów stypendialnych.	Należy opracować i wdrożyć programy stypendialne dla usamodzielnianych, uzależnione od indywidualnych potrzeb, premiujące zatrudnienie oraz dalsze kształcenie. Programy te mogą być powiązane z instytucjami komercyjnymi lub z NGO.
14.	Wykorzystanie potencjału lokalnych organizacji trzeciego sektora.	14. Zlecenie zadań organizacjom NGO przy realizacji zadań z obszaru wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Jednostki samorządu terytorialnego powinny częściej powierzać ich realizację swoim jednostkom organizacyjnym dopiero po analizie zasobów lokalnej społeczności, w tym potencjału i	Wprawdzie w Polsce istnieje możliwość zlecenia zadań, jednak praktykowane jest to sporadycznie, co powoduje, że instytucje pomocy i integracji społecznej pomimo tego, iż

		<p>oferty organizacji pozarządowych.</p>	<p>mają trudności z realizacją tego typu zadań, nie korzystają ze wsparcia trzeciego sektora. Zlecenie zadań w tym zakresie zachęciłoby zarówno rodziny zastępcze, jak i rodziny potrzebujące wsparcia, do korzystania z pomocy pozainstytucjonalnej powodując zwiększenie zakresu oraz jakości świadczonych usług. Chodzi o wykorzystanie lokalnych zasobów i budowanie partnerstw ze społeczeństwem obywatelskim oraz wzmocnienie roli organizacji pozarządowych w funkcjonowaniu systemu.</p>
<p>15.</p>	<p>Wykorzystanie potencjału lokalnych społeczności</p>	<p>15. Zbudowanie rejestru rodzin zastępczych gotowych do przyjęcia dzieci i wolnych miejsc w pieczy zastępczej - do dyspozycji powiatów i sądów.</p>	<p>Wprowadzenie narzędzia dla sędziów, które umożliwi im wgląd w dane dotyczące rodzin przeszkolonych i gotowych do przyjęcia dzieci, również w powiatach ościennych. Chodzi o zapewnienie, szczególnie młodszym dzieciom, rodzinnej pieczy zastępczej oraz powierzenie ich rodzinom zastępczym w miejscach, do których mogą dotrzeć rodzice biologiczni. Eliminuje to również sytuacje, w których powiaty mają wolne miejsca w rodzinach zastępczych i jednocześnie przepełnione placówki opiekuńczo-wychowawcze.</p>

16.		<p>16. Wzmocnienie rodzin pomocowych i wspierających. System wsparcia dla rodzin wspierających i pomocowych. W przypadku rodzin pomocowych – rozszerzenie katalogu o osoby spokrewnione z rodziną zastępczą (lub spokrewnione z prowadzącymi rodzinne domy dziecka). Wynagrodzenie dla rodzin wspierających.</p>	<p>Zarówno rodzin wspierających (które miały być elementem wsparcia dla rodzin biologicznych), jak i rodzin pomocowych (wspierających rodziny zastępcze) jest w skali kraju niezwykle mało. Dotychczasowe rozwiązania ustawowe wydają się niewystarczające do ich tworzenia i rozwoju. Należy wzmocnić system tego rodzaju wsparcia nie tylko instrumentami finansowymi, ale również odpowiednim przygotowaniem i wsparciem merytorycznym, budowaniem prestiżu takich rodzin, oraz zwiększeniem odpowiedzialności samorządów lokalnych – przy wsparciu społeczności lokalnych.</p>
17.	System wsparcia dla rodzin zastępczych	<p>17. Rodziny zastępcze i placówki otrzymują środki na wsparcie merytoryczne i usługi specjalistyczne, które wykorzystują zamawiając usługi w uprawnionych do ich świadczenia ośrodkach publicznych lub niepublicznych.</p>	<p>Jest to tzw. rozwiązanie „czeskie”, w którym rodziny zastępcze same decydują o formach i źródle wsparcia specjalistycznego otrzymując wydzielone środki na ten cel. W Warunkach czeskich mogą zamawiać te usługi w instytucjach publicznych (odpowiednikach PCPR lub poradni, lub w ośrodkach niepublicznych – przez co tworzy się mechanizm pozytywnej konkurencji specjalistów).</p>
18. Krajowa kampania rekrutacji rodzin zastępczych	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych.	<p>18. Kampania krajowa, której celem jest podwyższenie prestiżu rodzin zastępczych i pomoc ośrodkom lokalnym w rekrutacji. Zbudowanie zespołu specjalistów zajmujących się</p>	<p>Niezwykle ważne jest, aby wzmocnić wysiłki na rzecz tworzenia nowych rodzin zastępczych realizując krajową</p>

<p>19. Deinstytucjonalizacja</p>	<p>Ograniczanie pieczy instytucjonalnej przy jednoczesnym wyspecjalizowaniu pozostających placówek w zapewnianiu pieczy dzieciom ze specjalnymi potrzebami emocjonalnymi lub zdrowotnymi lub zaburzeniami zachowania.</p>	<p>marketingiem społecznym w tym zakresie.</p> <p>19. Placówki, które pozostają stają się placówkami o charakterze terapeutycznym, obowiązkowo zapewniającymi warunki do indywidualnej terapii.</p>	<p>strategię w tym zakresie.</p> <p>Chodzi o ograniczenie działania placówek zapewniających tylko funkcję opiekuńczo-wychowawczą i wykorzystanie zasobów kadrowych i lokalowych niektórych placówek do pracy z młodzieżą potrzebująca terapii.</p>
--	---	--	--